

Warszawa, 13 czerwca 2017 r.

Stanowisko Morskiego Instytutu Rybackiego – Państwowego Instytutu Badawczego w sprawie komercjalizacji Instytutu

Działalność MIR-PIB

Początki MIR to Morskie Laboratorium Rybackie powołane 18 czerwca 1921 roku, przez władze II. Rzeczypospolitej w Helu. W 1932 r. majątek po laboratorium przejęła nowo powołana Stacja Morska w Helu, przeniesiona w 1938 r. do Gdyni. Morski Instytut Rybacki pod nazwą istniejącą do dzisiaj powstał na mocy dekretu z 1947 r., który jako podstawowe zadanie określał prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie rybołówstwa morskiego. Okres szybkiego rozwoju MIR-PIB przypadła na lata 70. i 80. XX w. i wiązał się potrzebami dynamicznie rozwijającego się rybołówstwa dalekomorskiego. Najważniejsze badania naukowe w tym okresie były realizowane za pomocą zbudowanego w 1972 r. oceanicznego statku naukowo-badawczego r.v. „Profesor Siedlecki”, który był eksploatowany do 1991 r. Był to wtedy jeden z największych i najnowocześniejszych statków naukowo-badawczych na świecie.

Podstawowa działalność MIR-PIB obecnie to badania na Morzu Bałtyckim wspierające ekosystemowe podejście do zarządzania rybołówstwem morskim oraz prace naukowe wspierające funkcjonowanie sektora rybnego w Polsce. Instytut posiada pięć zakładów naukowych:

- Oceanografii Rybackiej i Ekologii Morza;
- Zasobów Rybackich;
- Ekonomiki Rybackiej;
- Chemii Żywności i Środowiska;
- Technologii i Mechanizacji Przetwórstwa

Kadra naukowa MIR-PIB składa się obecnie z 26 osób, w tym 5 profesorów i 8 profesorów nadzwyczajnych. Ich badania wspiera kadra pracowników inżynieryjno-technicznych (35,5 etatu). W Instytucie zatrudnionych jest ogółem 239 osób.

Zgodnie ze statutem do zadań Instytutu należy:

- 1) prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych z dziedzin obejmujących: oceanografię, rybactwo, biologię, ekologię, technologię przetwórstwa, chemię żywności i środowiska, bezpieczeństwo żywności, techniki połowów, ekonomikę i akwakulturę oraz przystosowanie ich wyników do publikacji lub wdrożenia w praktyce;
- 2) współpraca naukowa i naukowo-techniczna w zakresie wymaganym przez Wspólną Politykę Rybacką Unii Europejskiej;
- 3) prezentowanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych;

- 4) udział w pracach międzynarodowych organizacji koordynujących badania środowiska morskiego i żywych zasobów morza;
- 5) prowadzenie usług naukowo-technicznych;
- 6) przystosowywanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych do wykorzystania w praktyce i wdrożenia;
- 7) prowadzenie kursów doszkalających;
- 8) prowadzenie działalności wydawniczej w zakresie wiedzy o morzu i jego żywych zasobach oraz innych zagadnień wynikających z działalności statutowej Instytutu;
- 9) popularyzacja wiedzy o morzu, jego zasobach oraz racjonalnych sposobach eksploatacji żywych zasobów morza przez:
 - a) działalność wystawienniczą Akwarium Gdyńskiego - placówki o statusie ogrodu zoologicznego, której właścicielem jest Instytut,
 - b) prowadzenie działalności edukacyjnej dla dzieci i młodzieży w Akwarium Gdyńskim;
- 10) kształcenie i doskonalenie kadr specjalistów z dziedzin objętych działalnością Instytutu;
- 11) wykonywanie innych zadań zleconych przez organ nadzorujący.

MIR-PIB jest armatorem i współwłaścicielem (z IMGW-PIB) statku naukowo-badawczego BALTICA wybudowanego w 1993 roku. Na utrzymanie tego Specjalnego Urządzenia Badawczego MIR-PIB otrzymuje dotację celową MNiSW (2,1-2,6 mln zł rocznie w ostatnich 3 latach). RV BALTICA posiada laboratoria oraz jest wyposażony w urządzenia pozwalające na pomiary hydroakustyczne, hydrologiczne i biologiczne środowiska morskiego, a także zabezpieczanie prób do badań chemicznych. Jednocześnie jest to statek rybacki, połowiący zarówno włokiem dennym jak i pelagicznym.

Celem nadrzędnym działalności MIR-PIB jest zdobywanie i przekazywanie jak najlepszej wiedzy o uwarunkowaniach funkcjonowania sektora rybnego w Polsce, niezbędnych do odpowiedzialnego zarządzania rybołówstwem. Obejmuje to m.in:

- uwarunkowania naturalne i antropogeniczne ekosystemu Morza Bałtyckiego w kontekście odtwarzania żywych zasobów ryb eksploatowanych przez rybołówstwo (sytuacja hydrologiczna, zmiany klimatu, wpływ biogenów z obszarów lądowych, sukces rozrodczy ryb, relacje troficzne);
- uwarunkowania biologiczne (stan zasobów ryb) i ekonomiczne floty rybackiej;
- jakość i bezpieczeństwo żywności pochodzenia wodnego obecna na polskim rynku (zanieczyszczenia, zapasożycenia, zawartość odżywcza);

Należy mieć świadomość, że żaden pojedynczy instytut naukowy z rejonu Morza Bałtyckiego nie jest w stanie samodzielnie dokonać oceny stanu zasobów, które są rozproszone w różnych rejonach tego morza. Od ponad 100 lat badania stanu zasobów są domeną Międzynarodowej Rady Badań Morza (ICES), która koordynuje badania biologiczne i oceanograficzne zarówno MIR-PIB jak i pozostałych instytutów naukowych państw bałtyckich i opracowuje doradztwo naukowe co do wielkości połowów poszczególnych gatunków lub stad ryb dla Komisji Europejskiej, której ICES jest oficjalnym doradcą naukowym. We władzach ICES Polskę reprezentuje dwóch pracowników MIR-PIB (delegatów w tym jeden pełni funkcję wiceprezydenta ICES). W pracach grup roboczych wspierających pracę Rady systematycznie uczestniczy wielu naukowców MIR-PIB. W 2016 r.

w przypadku uczestnictwa w spotkaniach ICES było to 250 osobodni, a HELCOM 13 osobodni. Naukowcy z MIR-PIB mają istotny wkład w opracowanie metodyk oceny stanu zasobów przy użyciu matematycznych modeli analitycznych oraz wyznaczanie biologicznych punktów referencyjnych na podstawie których określa się kwoty połowowe w oparciu o zasadę maksymalnych stabilnych połowów (MSY).

MIR-PIB w 2005 r. został wyznaczony przez Ministra odpowiedzialnego za rybołówstwo do realizacji Narodowego Programu Zbioru Danych Rybackich, wynikającego z regulacji KE nr. No 1543/2000 z dnia 29 czerwca 2000 i dalszymi jego modyfikacjami dotyczącymi przygotowania i składania raportów Komisji Europejskiej z realizacji narodowych programów zbioru danych rybackich. Na bazie realizacji tego programu, w 2011 r. Instytut na mocy rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów, na podstawie art. 21 ust. 5 ustawy z dnia 30 kwietnia, 2010 r. o instytutach badawczych, otrzymał status Państwowego Instytutu Badawczego. Status taki otrzymują instytuty uznane za szczególnie ważne dla planowania i realizacji polityki państwa, w tym w zakresie dotyczącym:

- opracowywania i opiniowania standardów w zakresie (...) ochrony środowiska, gospodarki żywnościowej (...), gospodarki bogactwami i zasobami naturalnymi (...) oraz standardów produktów, procesów i usług, a także warunków przestrzegania tych standardów,

- a także monitoringu i zapobiegania skutkom zjawisk i wydarzeń mogących stwarzać zagrożenie publiczne, w tym zapobiegania skutkom katastrof naturalnych lub technicznych, noszących znamiona klęski żywiołowej.

W realizację NPZDR, **będącego realizacją zobowiązań Polski jako członka UE** zaangażowanych jest ok. 80 pracowników Instytutu (zarówno naukowych jak i wsparcia specjalistyczno-technicznego). Jest to bardzo złożony i organizacyjnie wymagający projekt. W ramach programu wykonuje się średnio 125 tys. pomiarów długości ryb różnych gatunków z połowów rybackich i badawczych, a szczegółowym analizom ichtiologicznym (określenie wieku, stopnia dojrzałości, odżywiania itp.) poddawanych jest od 20 do 23 tys. ryb. Zgromadzone w ramach NPZDR dane biologiczne są wykorzystywane przez wspomniane wcześniej grupy robocze ICES zajmujące się ocenami stanu zasobów rybnych (m.in. WGBFAS, WGBAST, WGEEL), Regionalne Spotkania Koordynacyjne w ramach DCF, uczestników projektów badawczych współfinansowanych przez UE oraz w międzynarodowych bazach danych rybackich (w formatach DATRAS, InterCatch, FishFrame, COST). Dane ekonomiczne są wykorzystywane do opracowania analiz przygotowywanych na zamówienie Komitetu Naukowo-Technicznego i Ekonomicznego ds. Rybołówstwa (STECF) Komisji Europejskiej oraz innych odbiorców zewnętrznych (w tym Departamentu Rybołówstwa MGMIŻŚ). Wyniki tych analiz są wykorzystane w publikacji przygotowywanej corocznie przez Joint Research Center na zlecenie Komisji Europejskiej pt. "Annual Economic Report on the EU Fishing Fleet". Wyniki raportu stanowią podstawę zarządzania potencjałem flot rybackich państw UE.

Wiedza pozyskana w trakcie badań własnych, współpracy z rybakami, jak i w ramach szeroko rozumianej współpracy międzynarodowej, wsparta doświadczeniem i kwalifikacjami kadry naukowej i technicznej Instytutu była i jest udostępniana w formie ekspertyz, opinii, opracowań i publikacji. Tylko w latach 2014-2016 MIR-PIB wydał prawie

300 różnorodnych opinii na rzecz administracji państwowej, których przygotowanie nie było finansowane z żadnych źródeł zewnętrznych. Ta liczba nie obejmuje bezpośrednich zapytań do ekspertów zajmujących się określonymi dziedzinami wiedzy, co jest częstą praktyką w sytuacji nagłych potrzeb konsultacyjnych (np. w trakcie negocjacji stanowiska Polski na forum międzynarodowym). MIR-PIB finansuje tego typu doradztwo ze środków własnych, dodatkowo wspierając te obszary badawcze finansowane w ramach działalności statutowej MNiSW, które poszerzają wiedzę ekspertów w ważnych dla polityki państwa obszarach.

Liczba zarejestrowanych wniosków administracji państwowej dotyczących wydania opinii MIR-PIB w latach 2014-2016

Podmiot wnioskujący	Liczba wniosków
MRiRW/MGMIŻŚ Departament Rybołówstwa	212
MRiRW Departament Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii	8
MliR Departament Transportu Morskiego i Bezpieczeństwa Żeglugi	6
MRiRW Departament Hodowli i Ochrony Roślin	4
MRiRW Departament Gospodarki Ziemią	2
Ministerstwo Środowiska	2
Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska (GDOŚ)	7
Główny Inspektor Ochrony Środowiska (GIOŚ)	4
Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	1
Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	1
Urzędy Morskie	6
Okręgowe Inspektoraty Rybołówstwa Morskiego (OIRM)	8
Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska (RDOŚ)	4
Urzędy Marszałkowskie	8
Urzędy Miasta/Gminy	8
Sądy i Urzędy Skarbowe	4
Razem	285

Bardzo ważne, w kontekście realizacji długofalowej polityki państwa odnośnie gospodarki i środowiska morskiego są wieloletnie badania oceanograficzne i biologiczne ekosystemu Morza Bałtyckiego. Nie są one finansowane w ramach monitoringu stanu środowiska wód morskich, który w Polsce jest ograniczony do badań wymaganych przez HELCOM (Komisja Helsińska), a realizowanych przez IMGW-PIB. Nie obejmują one dostatecznie wielu elementów lub liczby prób niezbędnych do oceny sukcesu rozrodczego komercyjnych gatunków ryb lub relacji troficznych w ekosystemie. Tego typu dane nie są również gromadzone w ramach NPZDR, pomimo że stanowią podstawę do ekosystemowego zarządzania rybołówstwem. Wobec braku innych programów krajowych, MIR-PIB realizuje własny wieloletni zbiór danych w ramach badań oceanograficznych i biologicznych finansowany ze środków na badania statutowe. W innym przypadku Polska musiałaby polegać wyłącznie na badaniach morskich prowadzonych w tym zakresie przez inne kraje

nadbałtyckie. W tym miejscu warty przypomnienia jest fakt osiągnięcia w ocenie parametrycznej za lata 2005-2009 kategorii pierwszej i pierwszego miejsca w grupie ocenianych instytutów, a w ocenie za lata 2009-2014 oceny „A” i drugiego miejsca w grupie. Przykład innych instytutów zajmujących się badaniami morskimi lub rybackimi (Instytut Morski w Gdańsku, Instytut Rybactwa Śródlądowego) pokazuje, że pogodzenie misji kompleksowych, kosztochłonnych i użytkowych badań o małym potencjale komercjalizacji z osiągnięciami naukowymi, jest niezwykle trudne. W strategii działania Instytut starał się nigdy nie zaniedbywać prowadzenia badań podstawowych, jako ważnej części aktywności umożliwiającej włączanie się w projekty finansowane w ramach konkursów krajowych i międzynarodowych. Wyniki tych badań rozpowszechniane są w wysoko cenionych czasopismach międzynarodowych.

Liczba punktów MNiSW za publikacje i patenty

	Punkty za publikacje naukowe	Punkty za uzyskane patenty
2009	644,5	50
2010	827	50
2011	504	125
2012	610	50
2013	836	150
2014	917	60
2015	1033	150
2016	1104	90

Instytut bierze aktywny udział w projektach badawczych finansowanych ze środków UE. W latach 2001-2016 Instytut realizował w sumie 27 projektów międzynarodowych. Stanowiły one dużą część wszystkich realizowanych projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych.

Liczba projektów badawczo-rozwojowych realizowanych w MIR-PIB

	Projekty badawcze finansowane ze źródeł zewnętrznych	Projekty finansowane z dotacji statutowej MNiSW	Zatrudnienie (ogółem)
2009	43	35	219
2010	50	41	226
2011	57	36	234
2012	57	24	237
2013	52	25	245
2014	46	22	233
2015	44	26	227
2016	50	32	239

Większość projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych, szczególnie tych realizowanych we współpracy międzynarodowej dotyczyła problematyki związanej z polityką morską Polski i rozwojem sektora rybnego, w tym z:

- oceną wpływu zmian antropogenicznych, środowiskowych i klimatycznych na środowisko Morza Bałtyckiego i zasoby ryb;
- funkcjonowanie sieci troficznych oraz bioróżnorodności w Morzu Bałtyckim;
- warunkami poprawy systemu zarządzania strefą przybrzeżną i przejściową, w tym ochrony tarlisk ryb komercyjnych;
- rozwojem modeli matematycznych wspierających ekosystemowe zarządzanie zasobami, w tym również w kontekście przestrzennym;

Listę projektów służących administracji państwowej w zakresie wiedzy o morzu lub zrównoważonemu rozwojowi sektora rybnego, finansowanych zarówno ze środków dotacji statutowej MNiSW jak i ze źródeł zewnętrznych przedstawia załącznik.

Badania realizowane w MIR przynosiły i przynoszą również wymierne rezultaty dla branży w postaci wdrożeń. Do istotnych osiągnięć Instytutu należy zaliczyć opracowanie i wdrożenie do stosowania selektywnego worka dorszowego o oczku obróconym o 90°, zwany workiem T90. Worek ten został wprowadzony rozporządzeniem Komisji Europejskiej z grudnia 2005 r. jako standardowe selektywne narzędzie do stosowania w rybołówstwie Morza Bałtyckiego. Z tego tytułu poza uznaniem Instytut nie otrzymał żadnych przychodów finansowych.

MIR-PIB realizuje również projekty innowacyjno-wdrożeniowe w przemyśle rybnym. W latach 2008-2016 w Zakładzie Technologii i Mechanizacji Przetwórstwa wdrożono 19 rozwiązań innowacyjnych z zakresu przetwórstwa ryb (m. in. maszyny i urządzenia do oczyszczania, odłuszczenia, nacinania i odgławiania różnego rodzaju ryb). Wprowadzone przez technologów z MIR-PIB rozwiązania optymalizujące obróbkę cieplną sterylizacji konserw wykorzystywane są przez największych przetwórców sektora rybnego w Polsce.

Ważnym przedsięwzięciem starającym się rozwiązać aktualne problemy polskiego rybołówstwa, realizowanym od niedawna w MIR jest projekt dotyczący bezpieczeństwa żywności pochodzenia morskiego w aspekcie zagrożeń zoonotycznych i toksykologicznych. Jego głównym celem jest ocena ryzyka i minimalizacja skutków występowania patogenów, alergenów i substancji toksycznych w rybach. Jednym z zadań projektu jest opracowanie nowatorskiej metody wykrywania obecności pasożytów w rybach i produktach rybnych, a także przygotowanie innowacyjnych technologii wytwarzania produktów rybnych, spełniających wysokie kryteria jakości i bezpieczeństwa. Projekt jest ważny z uwagi na rosnącą populację fok szarych w polskiej części Morza Bałtyckiego i związanym z tym problemem wzrostu zapasożycenia ryb. Badania te w pełni wpisują się w politykę żywnościową państwa, której zasadniczym celem jest zapewnienie konsumentom zdrowej i bezpiecznej żywności.

Niezwykle istotnym obecnie obszarem badawczym Instytutu, mającym również praktyczne przełożenie, są wieloletnie badania dotyczące odpływu ładunków substancji biogenicznych (azotu i fosforu) ze zlewni rzek Wisły i Odry do Bałtyku. Uzyskane wyniki, w połączeniu z działalnością ekspercką prowadzoną przez Instytut, stanowią kluczową podstawę dla administracji państwowej (MRiRW i MŚ) w procesie renegocjacji na forum

HELCOM alokacji ładunków azotu i fosforu odprowadzanych przez Polskę do Bałtyku. **Wiąże się to z możliwością bardzo poważnego ograniczenia kosztów dla Polski we wdrażaniu rekomendacji HELCOM.**

Przedstawiciele MIR-PIB są członkami Północno Kaszubskiej Lokalnej Grupy Rybackiej oraz Lokalnej Grupy Rybackiej „Zalew Szczeciński” wspierając tworzenie i realizację lokalnych strategii rozwoju. Pracownicy MIR-PIB stanowią również wsparcie merytoryczne dla działań podejmowanych przez Polskę na forum Parlamentu Europejskiego w tym Komitetu Regionów UE. Pracownik Instytutu jest obecnie Honorowym Przewodniczącym Zgromadzenia Ogólnego Bałtyckiej Rady Doradczej. Instytut dostarcza również wsparcia merytorycznego dla administracji rybackiej i uczestniczy w spotkaniach organizacji BALTFISH oraz Konwencji Morza Beringa.

Przyszłość badań (HORYZONT 2020)

- Pogłębione badania biologii morza, genetyki i dynamiki populacji ryb oraz roli kluczowych gatunków w ekosystemach dla potrzeb wprowadzania ekosystemowego podejścia do zarządzania rybołówstwem.
- Innowacyjne metody ograniczania negatywnego wpływu rybołówstwa na ekosystem przy uwzględnieniu znaczenia sektora dla spójności struktury społecznej w europejskich obszarach przybrzeżnych.
- Wsparcie poszukiwań i wykorzystania potencjału morskiej różnorodności biologicznej i organizmów wodnych dla innowacyjnych rozwiązań, produktów i usług na rynku.
- Wsparcie badań umożliwiających wykorzystanie potencjału mórz i oceanów przez przemysł przy jednoczesnej ochronie środowiska i adaptacji do zmian klimatu.

Majątek

Instytut ma w pełni uregulowane i wyjaśnione kwestie własnościowe nieruchomości i nie prowadzi w tym zakresie żadnych spraw sądowych. Wartość brutto środków trwałych MIR-PIB na dzień 30.04. 2017 r wyniosła **64 336 977,09 zł**. Wartość netto **29 959 731,48 zł** a zatem stopień umorzenia ogółem wyniósł **53%**

Dane dotyczące podstawowych aktywów trwałych MIR – PIB.

Określenie środka trwałego	Dane na dzień 30.04. 2017 r.			
	Wartość początkowa	Umorzenie	Obecna wartość	Stopień umorzenia
<i>Budynki, budowle ogółem</i>	30 764 155,27	10 169 809,51	20 594 345,76	33%
<i>Budynki, budowle Kołtątaja</i>	17 566 109,85	6 290 181,70	11 275 928,15	36%
<i>Budynki, budowle Akwarium</i>	12 189 797,91	3 535 916,33	8 653 881,58	29%
<i>Budynki, budowle Świnoujście</i>	888 186,63	223 650,60	664 536,03	25%
<i>Pawilon Szczecin-modernizacja</i>	120 060,88	120 060,88	0,00	100%
<i>BALTICA</i>	12 012 984,63	12 012 984,63	0,00	100%

Przychody

Przychody z uwagi na źródło można podzielić na cztery podstawowe grupy i są to:

1. Przychody, których źródłem jest budżet państwa bądź instytucje pośredniczące oraz jednostki samorządu terytorialnego.
2. Przychody w postaci refinansowania wydatków ponoszonych na realizację projektów naukowych pochodzące z naukowych programów międzynarodowych.
3. Przychody komercyjne – czyli uzyskiwane na rynku w formie zleceń tak krajowych jak i międzynarodowych w zakresie usług naukowych.
4. Przychody komercyjne – nie pochodzące z działalności naukowej Instytutu.

Struktura przychodów	2014	2015	2016
1. Przychody budżetowe krajowe	45,9%	36,9%	50,9%
2. Przychody z projektów międzynarodowych	4,4%	2,7%	1,7%
3. Przychody komercyjne (krajowe i zagraniczne)	17,4%	20,7%	12,1%
4. Przychody komercyjne - poza naukowe	32,2%	39,7%	35,3%
Razem	100,0%	100,0%	100,0%

W okresie ostatnich trzech lat tj. 2014 – 2016 udział przychodów, których źródłem są budżety krajowe tzn. w grupie 1 wyniósł 44,6%

Udział grupy 2 w analogicznym okresie wyniósł 2,9% , grupy 3 – 16,7%, grupy 4 – 35,8%.

Dwie pierwsze grupy mają charakter refundacji kosztów zrealizowanych prac i poddawane są silnym restrykcjom w zakresie możliwości zwrotu innych kosztów niż koszty bezpośrednie. Ograniczenia dotyczą przede wszystkim tzw. kosztów pośrednich np. kosztów utrzymania obiektów i pozostałych składowych majątku czy kosztów obsługi administracyjnej i sprowadzają się do ograniczeń procentowego narzutu oraz wykluczeń różnych pozycji kosztowych. W części projektów refundowanych wymagany jest własny udział finansowy jednostki. Nie dopuszcza się w tej grupie możliwości naliczania jakiegokolwiek zysku.

Przychody pozostałych dwóch grup tj. 3 i 4 są przychodami komercyjnymi, które podlegają ograniczeniom rynkowym. Przychody komercyjne będące wynikiem działalności naukowej stanowiły średnio 16,7% przychodów Instytutu ogółem w ostatnich trzech latach. Potwierdza to tym samym obserwowane od wielu lat niezbyt duże możliwości rynku w zakresie sfinansowania zgłaszanych przez ten rynek potrzeb. Jest to wynikiem dużego rozproszenia potencjalnych nabywców oraz ich niskimi możliwościami finansowania badań naukowych. Dotyczy to zarówno rybaków jak i przetwórców. Dużo przetwórcy korzystają z własnego zaplecza badawczo – technologicznego.

Istotnym źródłem finansowania działalności Instytutu w latach 2005 – 2014 były środki pomocowe uzyskiwane w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Udział tych środków sięgał od 3,6 % do 6,3% przychodów MIR-PIB (średnio 5,2%). Wykorzystanie tych środków pozwalało na realizację projektów naukowych na rzecz rybołówstwa i przetwórstwa. Wadą ograniczającą możliwości pozyskiwania środków na rzecz wsparcia naukowego rybołówstwa i przetwórstwa w tym wypadku była konieczność ich zabezpieczenia wekslem *in blanco* co przy przekroczeniu bezpiecznego poziomu zobowiązań poza bilansowych powodowało ograniczenia w dalszym wykorzystaniu programu jako źródła finansowania projektów. W latach 2009 – 2015 r. Instytut realizował projekt Integryb pozyskany w ramach programu

PO Innowacyjna Gospodarka również zabezpieczony wekslem w okresie 5 lat od zakończenia projektu. Kwota zabezpieczenia wyczerpała całkowicie limit bezpiecznego obciążania budżetu Instytutu ryzykiem wekslowym.

Wykorzystanie przez MIR-PIB środków z Programu Operacyjnego Ryby

Przychody w tys. zł	2005	2006	2007	2008	2012	2013	2014
Przychody razem	22 804	23 044	25 833	27 049	43 717	37 434	34 876
SPO / PO Ryby	1 263	1 230	1 668	976	59	253	254
Udział	5,5%	5,3%	6,5%	3,6%	0,1%	0,7%	0,7%

W obecnym stanie prawnym z chwilą komercjalizacji Instytut starci możliwość sięgania do środków pomocowych będących w dyspozycji Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Pozostałe przychody komercyjne nienaukowe to przede wszystkim działalność Akwarium Gdyńskiego oraz wynajmy i czartery. Jak pokazują dane z kilkunastu lat przychody te podlegają wahaniom rynkowym i są silnie uzależnione od koniunktury jak i działań konkurencji. By sprostać wymaganiom rynku Instytut jest zmuszony prowadzić aktywną politykę oraz nie zaniechywać inwestycji modernizujących. Uzyskane na działalności komercyjnej zyski Instytut przeznacza na sfinansowanie ograniczeń nakładanych przez różne źródła przychodów w grupach 1 i 2 (środki budżetowe i zagraniczne).

Dwuwarianutowa projekcja wyniku finansowego dla skomercjalizowanego Instytutu za lata 2015 i 2016 (osiągnięty dodatni wynik finansowy w 2015 r. 845 tys. zł, 2016 r. 990 tys. zł).

Założenia wspólne:	
<ul style="list-style-type: none"> • Instytut działa jako podmiot skomercjalizowany w formie spółki. • Wstrzymanie realizacji Wieloletniego Programu Zbioru Danych Rybackich - WPZDR (wnioski z opinii prawnej), zmniejszenie zatrudnienia. • zmniejszone dofinansowanie projektów realizowanych z środków pomocowych z 100% do średnio 75% i tym samym konieczność wykazania wkładu własnego. • konieczność utrzymania części kosztów obecnie przypisanych do projektów likwidowanych bądź o zmniejszonym finansowaniu • wzrost obciążeń instytutu z tytułu kosztów zarządu oraz opłat za użytkowanie wieczyste gruntów i podatków lokalnych. 	
Wariant 1	Wariant2
Jak wyżej.	Jak wyżej oraz dodatkowo rezygnacja z: <ul style="list-style-type: none"> • dopłat do świadczeń zdrowotnych (Polmed), • ZFSS tak dla pracowników jak i emerytów, • wykupu legitymacji ulgowych na bilety PKP, • finansowania udziału w części konferencji i szkoleń szczególnie tych obciążających obecnie koszty pośrednie (ogólne), • dodatkowego wynagrodzenia rocznego (13-stka) i jubilatki. • Inne proste oszczędności
Rezultat: Ujemny wynik finansowy w granicach 1,8 mln zł	Rezultat: Ujemny wynik finansowy w granicach 800 tys. zł

Wariant 1. Wynik MR-PIB: wykonanie 2015 i 2016 + projekcja wyniku przy braku NPZDR oraz dofinansowaniu 75% w projektach ze środków pomocowych

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015 /w tys. zł/	Projekcja na bazie 2015 /w tys. zł/	Wykonanie 2016 /w tys. zł/	Projekcja na bazie 2016 /w tys. zł/
1	Sprzedaż działalności podstawowej	9 095	8 638	8 990	8 012
2	Sprzedaż usług	3 896	3 896	3 849	3 849
3	Wynajem statków własnych	333	333	370	370
4	Przychody z operacji finansowych	118	118	152	152
5	Sprzedaż dział. pomoc. -Akwarium	6 677	6 677	7 300	7 300
6	Pozostałe przychody operacyjne	13 345	8 213	17 699	12 881
a	Dotacja na działalność statutową	3 769	3 769	2 987	2 987
b	Dotacja na SPB "Baltica"	2 122	2 122	2 617	2 617
c	Dotacja na WPZDR	5 132	0	4 818	0
d	Inne dotacje	38	38	5 311	5 311
e	Inne przychody operacyjne (konto 762)	2 283	2 283	1 966	1 966
	PRZYCHODY OGÓŁEM	33 463	27 874	38 359	32 563
Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015 /w tys. zł/	Projekcja na bazie 2015 /w tys. zł/	Wykonanie 2016 /w tys. zł/	Projekcja na bazie 2016 /w tys. zł/
1	Amortyzacja	1 477	1 477	1 564	1 564
2	Energia	1 470	1 470	1 487	1 487
3	Inne usługi obce	3 022	2 436	3 351	2 708
4	Koszty reprezentacji i reklamy	13	13	59	59
5	Materiały	1 984	1 801	7 671	7 278
6	Podatki i opłaty	504	504	685	685
7	Podróże służbowe	766	547	939	630
8	Pozostałe koszty proste	200	199	225	224
9	Świadczenia na rzecz pracowników	425	425	484	481
10	Usługi bankowe	44	44	47	47
11	Usługi remontowe	711	711	1 069	1 059
12	Usługi transportowe	28	26	33	31
13	Wynagrodzenia z ZUS	18 317	17 085	20 078	18 493
	KOSZTY RODZAJOWE OGÓŁEM	28 959	26 738	37 694	34 748
	Wynik : Przychody - Koszty rodzajowe	4 504	1 136	665	-2 185
	Zmiana stanu produktów	-652	-652	1 171	1 171
	Pozostałe koszty operacyjne + koszty finansowe	-3 008	-3 008	-844	-844
	Wynik brutto	845	-2 523	992	-1 858

Wariant 2. Wynik MR-PIB: wykonanie 2015 i 2016 + projekcja wyniku przy braku NPZDR oraz dofinansowaniu 75% w projektach ze środków pomocowych + efekt wprowadzonych oszczędności

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015 /w tys. zł/	Projekcja na bazie 2015 /w tys. zł/	Wykonanie 2016 /w tys. zł/	Projekcja na bazie 2016 /w tys. zł/
1	Sprzedaż działalności podstawowej	9 095	8 638	8 990	8 012
2	Sprzedaż usług	3 896	3 896	3 849	3 849
3	Wynajem statków własnych	333	333	370	370
4	Przychody z operacji finansowych	118	118	152	152
5	Sprzedaż dział. pomoc. -Akwarium	6 677	6 677	7 300	7 300
6	Pozostałe przychody operacyjne	13 345	8 213	17 699	12 881
a	Dotacja na działalność statutową	3 769	3 769	2 987	2 987
b	Dotacja na SPB "Baltica"	2 122	2 122	2 617	2 617
c	Dotacja na WPZDR	5 132	0	4 818	0
d	Inne dotacje	38	38	5 311	5 311
e	Inne przychody operacyjne (konto 762)	2 283	2 283	1 966	1 966
	PRZYCHODY OGÓŁEM	33 463	27 874	38 359	32 563

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015 /w tys. zł/	Projekcja na bazie 2015 /w tys. zł/	Wykonanie 2016 /w tys. zł/	Projekcja na bazie 2016 /w tys. zł/
1	Amortyzacja	1 477	1 477	1 564	1 564
2	Energia	1 470	1 470	1 487	1 487
3	Inne usługi obce	3 022	2 415	3 351	2 661
4	Koszty reprezentacji i reklamy	13	13	59	59
5	Materiały	1 984	1 801	7 671	7 278
6	Podatki i opłaty	504	689	685	1 065
7	Podróże służbowe	766	547	939	630
8	Pozostałe koszty proste	200	199	225	224
9	Świadczenia na rzecz pracowników	425	72	484	68
10	Usługi bankowe	44	44	47	47
11	Usługi remontowe	711	711	1 069	1 059
12	Usługi transportowe	28	26	33	31
13	Wynagrodzenia z ZUS	18 317	16 065	20 078	17 535
	KOSZTY RODZAJOWE OGÓŁEM	28 959	25 529	37 694	33 709

Wynik : Przychody - Koszty rodzajowe	4 504	2 345	665	-1 146
Zmiana stanu produktów	-652	-652	1 171	1 171
Pozostałe koszty operacyjne + koszty finansowe	-3 008	-3 008	-844	-844
Wynik brutto	845	-1 314	992	-819

Aspekty prawne

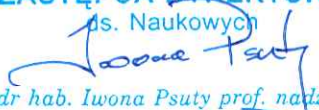
- Komercjalizacja Instytutu skutkująca przekształceniem w spółkę handlową znacznie skomplikuje jego sytuację prawną, w szczególności w kontekście realizacji zadań badawczych, w tym ich finansowania.
- Z aktualnego stanu prawnego nie wynika jednoznacznie, czy powstała spółka będzie uznawana za „jednostkę naukową” w rozumieniu ustawy o zasadach finansowania nauki (zwłaszcza w przypadku nieprzyznania statusu centrum badawczo-rozwojowego), co z kolei wiąże się z możliwością uzyskania dotacji na działalność statutową.
- Utrata statusu państwowego instytutu badawczego, będąca konsekwencją komercjalizacji, wiąże się też z utratą dotacji na ten cel.
- W świetle ustawy o rybołówstwie morskim (art. 73), powstała w wyniku komercjalizacji spółka nie będzie mogła realizować krajowego programu gromadzenia danych w ramach Wspólnej Polityki Rybackiej.
- Bez względu na powyższe, komercjalizacja może pozbawić Instytut możliwości uczestnictwa w wielu programach przewidzianych konkretnie dla instytutów badawczych (np. ważnego dla MIR-PIB programu „Rybacko i Morze”).
- Komercjalizacja może stanowić zagrożenie lub renegecję dalszej realizacji umów zawartych przez Instytut w ramach projektów finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki /Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, a także umowy MIR z NOAA (USA) z 1974 r. dot. identyfikacji taksonomicznej prób planktonowych
- Dodatkowo utracone zostanie zwolnienie z opłat z tytułu użytkowania wieczystego gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność gminy.

Komercjalizacja – wnioski

- Obecny system finansowania pozwala Instytutowi realizować badania wieloletnie, w tym kontynuować budowę wieloletnich baz danych, które mają niewielką wartość komercyjną (brak możliwości skomercjalizowania ich w krótkim okresie czasie) lub w ogóle są małowartościowe dla innych odbiorców niż administracja państwowa, bądź wręcz istnieje obowiązek prawny nieodpłatnego udostępniania tych danych.
- Ukierunkowanie Instytutu na maksymalizację wyniku finansowego, spowoduje, że dotacja budżetowa będzie wykorzystywana jako wsparcie tych badań, które mogą w przyszłości być sprzedane z zyskiem, a nie projektów niezbędnych dla wsparcia zarządzania rybołówstwem. Działalność Instytutu zostanie ograniczona do tych działań, które będą przynosiły pozytywny wynik finansowy.
- Po komercjalizacji konieczna będzie redukcja zatrudnienia, w tym również osób realizujących zadania dla Ministerstwa, a nie mających pełnego pokrycia czasu pracy z dodatkowych projektów (głównie komercyjnych). Przyniesie to negatywny skutek dla wsparcia administracji rybackiej w doradztwo naukowo-eksperckie.
- Ukierunkowanie Instytutu na działalność w pierwszej kolejności przynoszącej zysk, spowoduje marginalizację MIR-PIB jako ważnego ośrodka badań w rejonie Morza Bałtyckiego i spowoduje w dłuższym okresie spadek renomy, rozpoznawalności i marki Instytutu co będzie miało negatywny skutek w postrzeganiu MIR-PIB m.in. jako partnera w międzynarodowych i krajowych konsorcjach badawczych.
- Przeprowadzone symulacje wpływu komercjalizacji Instytutu na przychody i koszty pokazują, że komercjalizacja może doprowadzić do wyraźnego pogorszenia wyniku finansowego firmy, który nie zostanie zbilansowany nawet w przypadku podjęcia działań w kierunku całkowitego ograniczenia kosztów prostych, w tym socjalnych.
- Zmiana osobowości prawnej Instytutu, wynikająca z komercjalizacji, spowoduje szereg skutków prawnych mogących negatywnie wpłynąć na możliwości realizacji dotychczasowych wzajemnych zobowiązań Instytutu i partnerów zewnętrznych w ramach realizowanych projektów.

Mając na uwadze przedstawione argumenty, a także fakt negatywnych konsekwencji komercjalizacji instytutów z lat wcześniejszych (2007 r.) należy uznać propozycję komercjalizacji MIR-PIB jako dalece ryzykowną, zwłaszcza z punktu widzenia możliwości kontynuowania przez Instytut wsparcia naukowego polityki rybackiej rządu jak też możliwości samofinansowania działalności Instytutu w przyszłości. Dlatego wnioskuję o wydanie negatywnej rekomendacji odnośnie komercjalizacji Morskiego Instytutu Rybackiego –Państwowego Instytutu Rybackiego w Gdyni.

DYREKTOR
dr Emil Kuzebski

ZASTĘPCA DYREKTORA
ds. Naukowych

dr hab. Iwona Psuty prof. nadzw.

ZASTĘPCA DYREKTORA
ds. Finansowych

mgr Rafał Geremek

